

Гаєвський Ігор Миколайович,
докторант НАВС, кандидат
юридичних наук, доцент

НАДАННЯ ПІДРОЗДІЛОМ ФІНАНСОВОЇ РОЗВІДКИ
ІНФОРМАЦІЇ СЛІДЧИМ ПІДРОЗДІЛАМ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Взаємодія слідчих підрозділів Національної поліції України з національним підрозділом фінансової розвідки - Державною службою фінансового моніторингу України (Держфінмоніторинг) є важливою з позиції таких аспектів:

розкриття фінансових злочинів, зокрема злочинів, пов'язаних із відмиванням коштів, супроводжується комплексом складних і тривалих процесуальних дій;

діяльність слідчих поліції під час розслідування фінансових злочинів повинна ґрунтуватися на своєчасній та зрозумілій інформації підрозділу фінансової розвідки;

уточнення й доповнення фінансовою розвідкою вже наданої інформації до органів Національної поліції є запорукою успішного завершення порушених кримінальних проваджень.

З огляду на це, діяльність Держфінмоніторингу щодо передачі до Міністерства внутрішніх справ України (з лютого поточного року - до Національної поліції України) узагальнених і додаткових матеріалів - це робота, яка слугує основою стратегічних задач щодо боротьби зі злочинністю в усіх її проявах.

Відповідно до п. 42 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [1], узагальнені матеріали - це відомості про фінансові операції, які були об'єктом фінансового моніторингу та за результатами аналізу яких у Держфінмоніторингу виникли підозри щодо відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму чи суспільно небезпечного діяння, що передусє легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Узагальнені матеріали є повідомленням про вчинене кримінальне правопорушення. Вони також можуть бути підставою для здійснення правоохоронними та розвідувальними органами України оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності.

Тобто узагальнений матеріал - це фактично продукт діяльності Держфінмоніторингу, який формується за результатами аналізу інформації про фінансові операції та на підставі якого в підрозділу фінансової розвідки виникли підозри, що передається до органів Національної поліції для подальшого розслідування викладених у ньому фактів.

Узагальнені матеріали можуть формувати щодо:

а) відмивання коштів, фінансування тероризму чи фінансування розповсюдження зброї масового знищення;

б) іншого суспільно небезпечного діяння, визначеного Кримінальним кодексом України як злочин.

Відповідно до загальносвітової практики та міжнародних стандартів, матеріали підрозділу фінансової розвідки, що

передаються до правоохоронного органу, не можуть бути використані як докази в кримінальному процесі. За своєю суттю вони є своєрідною «підказкою» для правоохоронного органу щодо механізмів і шляхів отримання необхідних доказів від суб'єктів первинного фінансового моніторингу, їх клієнтів або конкретних державних органів.

Загалом за 13 років функціонування системи фінансового моніторингу (2003-2015 рр.) Держфінмоніторинг до правоохоронних органів передав 7462 узагальнених матеріалів (серед іншого - додаткових), із яких 2562, або 34,3 %, було направлено до Міністерства внутрішніх справ України (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Статистичні дані щодо передачі узагальнених матеріалів
Держфінмоніторингу в контексті співпраці з МВС України
за 2003-2015 рр.

Рік	Передано матеріалів до правоохоронних органів			Передано до МВС			Результати роботи МВС по УМ	
							Розпочато кримінально х проваджень (справ)	Арештовано /вилучено майна (млн грн)
	Усього	УМ	ДУМ	Усього	УМ	ДУМ		
2015	686	364	322	165	108	57	116	83,80
2014	774	476	298	235	180	55	244	469,82
2013	792	558	234	486	345	141	444	562,83
2012	719	588	131	310	276	54	92	300,84
2011	580	323	257	236	135	101	70	20,35
2010	667	408	259	167	н.д.	н.д.	87	н.д.
2009	1134	626	508	375	225	150	155	н.д.
2008	641	н.д.	н.д.	175	н.д.	н.д.	89	н.д.
2007	520	н.д.	н.д.	145	н.д.	н.д.	79	н.д.
2006	446	н.д.	н.д.	135	н.д.	н.д.	58	н.д.
2005	321	н.д.	н.д.	91	н.д.	н.д.	29	н.д.
2004	164	н.д.	н.д.	40	н.д.	н.д.	4	н.д.
2003	18	н.д.	н.д.	2	н.д.	н.д.	1	н.д.

Форма та структура узагальнених матеріалів закріплені в наказі Міністерства фінансів України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства доходів і зборів України, Служби безпеки України «Про затвердження Порядку надання та розгляду узагальнених матеріалів» від 2 груд. 2013 р. № 1026/1184/739/484 [3]. Водночас варто зауважити, що цей наказ дещо застарів як з точки зору переформування органів, що його прийняли, так і з позиції неврахування нових правоохоронних інституцій, створених уже після його прийняття (йдеться про Національне антикорупційне бюро України).

Зазначений підзаконний нормативний акт, окрім форми й структури узагальнених матеріалів, визначає механізми та систему надання Держфінмоніторингом узагальнених матеріалів органам, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність і досудове розслідування (слідчим підрозділам), та оперативним підрозділам центральних апаратів, їх структурним підрозділам, зокрема органам Національної поліції та їх територіальним підрозділам.

Структура узагальнених матеріалів є такою: зміст; преамбула; описові розділи (опис фінансових операцій); інформація щодо зупинення фінансових операцій; перелік документів та додатково отримана інформація від суб'єктів первинного фінансового моніторингу; інформація щодо пов'язаних узагальнених матеріалів; додатково отримана інформація; інформація щодо учасників фінансових операцій; резюме; мотивований висновок та ін.

За результатами здійсненого аналізу можна зробити такі висновки:

1. У Законі визначено низку функцій Держфінмоніторингу, однак серед них відсутня головна - передача узагальнених матеріалів. Це питання потребує врегулювання на рівні Закону.

2. Третина узагальнених матеріалів, які формує Держфінмоніторинг, направляється до МВС України.

3. Потребує актуалізації Порядок надання та розгляду узагальнених матеріалів.

4. Особливої уваги потребує питання навчання та

Національної поліції України в контексті їх співпраці з Держфінмониторингом.

Список використаних джерел

1. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1702-УП // Відомості Верховної Ради України. - 2014. - № 50-51. - Ст. 2057.

2. Звіти Держфінмониторингу за 2003-2015 рр. [Електронний ресурс] // Державна служба фінансового моніторингу : [сайт]. - Режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=88&lang=uk. - Назва з екрана.

3. Про затвердження Порядку надання та розгляду узагальнених матеріалів : наказ Міністерства фінансів України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства доходів і зборів України, Служби безпеки України від 2 груд. 2013 р. № 1026/1184/739/484 // Офіційний вісник України. - 2014. - № 3. - С. 162.